

чани. Понеже тѣ образували съдружие и смѣтките на това последното били неуредени съ голѣми задължения къмъ други търговци, изникнали сж недоразумения. Единъ отъ съдружниците се опиталъ самъ да товари на кораби по Дунава кожи за износъ и то безъ съгласието на своя другаръ. Тогава последниятъ се отнесълъ до турския кадия въ Русе и другарътъ му билъ затворенъ¹⁾. Напраздно отъ Дубровникъ се мжчили да вразумятъ и дветѣ страни. Започнала се дълга кореспонденция, отъ която разбираме, че отъ Дубровникъ наредили да се накаже и глоби виновния и да се запрети каквото и да е отнасяне до турските сждилица.

Въ „писмата и нарежданията за Изтокъ“ отъ 17 в. научаваме въ подробности, какъ се уреждали всички сждебни спорове между дубровчанитѣ въ българските градове. Следъ като едната страна се оплаквала въ Дубровникъ, отъ тамъ бързо нареждали до съответната колония да се поискатъ обяснения и доказателства отъ противната страна, и самата тя трѣбвало да се яви лично въ Дубровникъ²⁾. Ако било необходимо да се изслушатъ свидетели, това се извършвало чрезъ специално разпитване отъ натоварени за това лица³⁾. Следъ като се изпращали всички протоколи и доказателства въ Дубровникъ, тамъ се явявали самитѣ страни, за да се решатъ спороветѣ. Тази процедура траяла дълго, понекога дори до 1 година и повече. Дребнитѣ спорове, или онѣзи отъ тѣхъ, които не били обжалвани въ Дубровникъ, сж решавани отъ самата колония или посланицитѣ въ Цариградъ. Въ всѣки случай, всѣка колония е водила специална своя книга, гдето били вписвани всички по-важни решения, както и разнитѣ търговски договори между дубровчанитѣ. Въ сжщитѣ тѣзи книги били вписвани оригиналнитѣ завещания на дубровнишките търговци, които завещания се изпращали по-късно за вписване въ нотариалнитѣ книги на републиката. Сжщо така били изпращани тамъ и разнитѣ документи за сключени сдѣлки и търговски договори между дубровчанитѣ.

Републиката бдѣла за сигурността на живота и имота на нейнитѣ поданици. Запазени сж документи, отъ които научаваме за мнозина пострадали отъ турцитѣ дубровчани. При подобни случаи сж пращани специални пратеници отъ Дубровникъ, или поне нѣкой търговецъ отъ съседнитѣ области, който да изучи случката и да направи оплакване предъ турските власти. Въ единъ отъ тѣзи документи се казва изрично, че това се правило, за да разбератъ турцитѣ сериозността на

¹⁾ Цѣлата кореспонденция е запазена въ fasc. 53 № 1935. Повечето писма сж отъ 1680 г. Най-важното е отъ 19. II. 1680 г., на четирма русенски търговци. „Posla Tomas Gasivodich put Soffie Andriu Carusovichia po crediture gnihove sciughielle paka posce tovariti kosce u laghiu na Dunavu, koi videchi Vize Ivanovich die tovari kosce bes gniegova consensa satvoriga po sud Turskomu“.

²⁾ Cp. Lett. e com. т. 42 f. 209 (6. V. 1613). „Essendo venuto qua a lamentarsi Biagio Cavalcanti, contra Jacomo Benchi per alcune offese e cattivi trattamenti fattigli è stato decretato dall' Eccmo Consiglio di Pregati, che costi sia citato detto Jacomo, e così con la presente vi comandiamo in essentione dell' detto decreto, fatto sotto li 28 Aprile prossimo passato, che all' havuta di questa dobbiate citare, e intimare di presente nostra a esso Jacomo che in termine di tre mesi debba personalmente comparire nanzi a noi per alegare s'ha alcuna ragione contra l'accuse dategli d'esso Cavalcanti...“

³⁾ п. т. т. 43 f. 57 (31. XII. 1617).